

גנוזות

עורך הרב הלל מן

רבי יצחק קלזין - רב ואב"ד הישרלים (תרס"ב - תשס"ג) מנפבו

בדין הדלקת נר חנוכה ושבת

איתא בגמ' שבת (כהא) אמר רב נתנן בר אבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה, ובתוס' שכתב שם כו' 'הדלקת נר בשבת חובה - פי' במקום סעודה הדוחה היא וסייעד במקום הרג משום שגג, והיה מבואר מדבריו דצריך מצות הדלקת הגרות היא משום הסעודה שיעד לאור הגוי.

אמנם הרמב"ם מפלי' מחלי' שבת ה"א פה' 'אירבעה דברים נאמרו בשבת שנים מן התורה ושנים מדרבי סופרים והן מפורשי' על ידי הנביאים שבתורה הורי ושמוה ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג וכו', ויהיה נר דלוק ושולחן ערוך וטשו ומצוה שכל אלו לכבוד שבת הן, הרי מבואר שהדלקת הגרות משום כבוד שבת הוא, אמנם ישי' כפי' היא דברי הרמב"ם הדלקת נר בשבת אינה רשות אם רצה אדם, אף דוקא אינו מדליק נר, אלא חובה, ואחר אנשים ואחר נשים חיובין נר דלוק בשבת אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים לרוקח שכן מרמזות לא הגר שזה ככלל ענג שבת והרי לברך קודם הדלקת וכו', הרי מבואר דהוא הקב"ה משום ענג שבת, ובמכריז על הדלקת הגרות.

רצ"ב כיון דצריך המצוה שיהא ענין לרוב בשבת, אמר תוך קודם הדב' כי עשה כבוד ההדלקה לא קריה עינין המצוה.

ואשר נראה בה' הרמב"ם דמצות הדלקת הגרות בערי' היא מותר טעמים, משום כבוד השבת ומשום ענג השבת, והנה מצוה בגמ' בשבת (נבג) אמר רבי אבהו שפישטא לי נר ביהו ונר חנוכה נר ביהו עדיף משום שלום ביתו, ובפשוטו נר ביתו הינו נר שבת, והא לדי' הרמב"ם דכל מצות הדלקת הגרות הוה רק תקב"ה, מאז סברא היא להתייף נר בשבת ונר חנוכה דאף תקב"ה.

ואשר ידיל לדי' הרמב"ם דלא הוה הכנסת בשבת דוקא, אלא אף אשה ויהי חלוה נר ביהו עדיף, וברמזיקו דהרי"ם לא נקט לה לאוי' הלכתיא ביה' סעודה בלילה, ולכן בני שיהא אור, ומשאי' בחול' בליל חייב להכניא ביה' שבת, והב"ל חנוכה ביה' נר ביהו ולא נקט נר בטל' ולא לאוי' לדידי' ונראה דדוקא.

וגראה ודעני' נפקי' ביסוד הדבר בין ענג שבת לכבוד השבת, דאם הדלקת ענין הוא משום ענג הרי המצוה מתחילה בלילה משוםענג לאור הגוי, ומה דמקיים ומדליק במבשרי' הוא כיון דאסור להדליק בשבת, אבל עיקר המצוה הוה בלילה, והמ"ח כ"ו רבתי משולם (מרכיזי שבת פ"ב סי' רצ"ד) דאין מוכיחין על נר שבת כיון ולחריבו' הוה ענג שבת, וענג אינו מקיים בעת הדלקתו, ולחוב אינו יכול לברך כשאינו מקיים המצוה, ומשאי' הרמב"ם דסיל' הדלקת הגר הוה יגמי משום ענג השבת, י"ל ריסודו דהוא מחילוי מבשרי' אדוקא.

השבת הוה הורחך קבלת את השבת, ואף אם לא היה אסור להדליק בשבת הוא הוהן להדליק הני קודם השבת והוא מצוה מחייבת על

הדלקת השבת כפי' קבלת את השבת בגרות אלו.

ובמקום דצריך לבי' הרמב"ם ידעיהו נר דלוק ושולחן ערוך ומטה מוצעת שכל אלו לכבוד שבת הן, והרי עירכת השולחן ערוך לערך אף שבת, וע"כ דמישום כבוד השבת הוא לעשות קודם השבת לקבלה כולל שיהיה שולחן ערוך, ויהי שיהא נר דלוק וכיך הרמב"ם ע"כ עירכת השולחן, והו טעמו משום כבוד שבת, ואש' לדי' הרמב"ם ע"כ עירכת השבת, כיון ולחריבו' הגצוה המקיימת' קודם השבת דשעה צורת קבלתה בחדלקת הגרות הוהה שפיר מני' לברך, וכן אף נפקי' בחדלקת נר יו"ט הוה חיי ענג יו"ט מני' להדליק בלילה ולדי' ברש"י ענינו אף כיךן דמקיים עיקר מצוהו, אבל אם מצוהו משום כבוד יו"ט יצטרך מהי' להדליק במבשרי' כגון בשבת משום כיבוד הדרין.

מעשה רב

עורך הרב הלל מן

בבבבבב הגדול ביילא עמדה בצד דחם סעודת נחשת עשירה הרומת סעודת בדיקטי' ויפה היה להפ פבר רבים, עד כי בשבת תרתי' החזיליה ממולא הסויה כמקוה במבוכי.

אדם הרבנות אהיה עני' שגוהי' רבי עשה'ל העשיל, יחדי' וילא עברו תלאת רסות, והימים הימים שיהיה ענינהו הויהוה את ממונם, ולבית בריחה נלקח ביהדי' הגדול עמברין על שלטונו הימים, בצד לוחם פני הרמ"ם, נטלו סלמה לעל שפכר שיה' בן יעקב, ונרמנו בעירתו ודבריקו על גשרי' השמים אף גם עשה'ל ונצט' בהם, שחבשונו הדיורים כי קעם קיב החזילט' לטוב בחישובה בלילה, וכל' נבצט' על בריחה.

נבצטא ענין יחידים ישישים וראם שולמנס שינאן בחישא את תיחי' לעיניהו טרוק ומשק' דאן מערת סוריים שחילמיה ענ' בדריצ' הגדול ובאנצמוליה שלחן הדלקת נרות ועשר תיקון חתנת סביקות גרולה, משושעני' מלמוליה "הבדלך' שמור שיהי' נשמך קול' כבי' מתרומים ונשא' בחושב' ליל' על פני' בה רחב' היחודים שלא ידע' מקיך דבר' מנו.

לא עשה ימים רבים וקיל' על הית' קיל' וחסבו' מילילת' בוצות' הליל' בבדיה'.

תניא לא דחוסבו' כעצמם, והוא בלוחות' מסודרו' ורבים על מוסיה החזילט' לראות ולהערימם' כוכן בעצמם, מה כריך בצד בוצה' הלוחות' הכיכי' נעלמיה' ונטלו סלמה' ענין' לראות' בעיניהו' ורבים' מן' מירחש' עירתו' וכל' ענינהו' אר' עשר' השמים ערופים' ענין' כולן' מרמזים' ומלמלים' ויבסמם', עד כי נבדל' הדוכנס' בחי'ו, ועוד' שבת' לביח', כולן' נבצטו' אלא' אחז' היחידים' שהבדן' בדיחה' בביהעי' עמול' לעיבם' וכרס' אליו' דברים' קשים'.

עבד' דן' דוכס' י: דן' עמי' החזיק' את' בדיחה' עני' וחתמם' להליל' מה' קודש' ע' כבוד' וראת' את' המרה' והא' אהב' את' היתן' להיחידים' להליל' בן' סופך' יחיד' מה' נאור' י:!

למרת' קול' אחז' הדוכנס' לראש' הקהילה' הדיורי' כי' מוכן' דאן' לפי'חא' עני' שיעי' בדיחי' ולבסוף' שימשמשו' אבול' חפין' קיך' מנצט' למשקט', ותיבצענת' עם' המרה' דאריח' רבי' הידעש' העשיל' הודלל' למשקט' את' המערה' שכן' כל' מרזחה' עני' הוא' ויבסמ' מלמרים' כעצמם' בסמם' סכילם' לעצפת' לנס', משח' הדוכנס' על' קבלת' המערה' העיריה' לפני' פסיליה', ככך' חשב' וכי' חרף' עני' של' אלוהי' היחידים', אך' המערה' ההז'ה' להנעלה' עשן' בן' והשוחררה' כל' פסיליה', והדוכנס' שחשש' לשלמונו' הצעני' את' העניכה' ונשגרה' בחדת' כבוד'.

והנה' הגיעו' ימי' חנוכה', ומשועי' להכי' את' חנוכה' במבוקמה' להדליק' מנבר' דבתי' כי' היא' משמשנת' אבל' הדוכנס', ניס' לניעה' חנוכה' אחות' קטנה' יותר, אך' כל' היחוד' שהדוליק' בה' הפאילו' גדולתם' ורבים' ענינו' דמן' כבוד', תיבסי' הכל' כי' ידמו' דאן' משמש' לפדות' המערה' הגדולה' שלהם' של' תשאר' ביה' עברי'.

כדי' למרות' בא' העניכה' השוליה' בחי'ת' נר' המיר' ליקבן' כספס' מיוחד' האחוור' סוף', מספר' שנים' הלך' ליקח' מסוף' סכום' גדול' של' מסוף' אותם' חיביבם' לדוכנס', וכדס' אלו' העניכה' עני' הגוי' שחל' בעיבם' שבת', והה' ליהודי' וילא' אורה' ושמוחה', התניכה' שבה' לביחאי' במבוקמה' בבדיחי' הגדול', ואף' הדוליק' נעלה' נרות' השבת' והכל' באו' לשעור' בים' א' את' הרכיכות' שכישאו' העבט' את' החיטת' הכל' - שהיה'ש' יקב' ועי' לנכון' אהר'.

לימוד המוסר

הרבה ג' ירמניאל קראם

ומתוק האור

מכל שלל הדברים להם נמשלה תורה חוזר ונשנה ומוגדש דימיוה של תורתנו הקדושה לאור. כך דרשו חז"ל על הכתוב: **ליחודים היתהה אורה** - אורה זו תורה. וכך הפסוק במשלי" **כי נר מיצוה ותורה אור**". מיצוה נמשלה לניר והתורה לאור.

ובביאור עומק הדברים בהבדל שבין נר לאור לימדונו רבותינו יסודות איתנים. מרן ה"בית הלוי" בפרשת שמות מביא את דברי המדרש על הפסוק בתהילים ל"ו **"באורך ובהא אור"** עובדא הוה בחד בר נש, היה מדליק את הנר בלילה ובכיתה, הדליקה וכבתה. אמר: עד אימית אבה מתייעג והולך, אלא ממתין אני עד שתזרח השמש. כך ישראל נשתעבדו במצרים, עמדו משה ואהרון וגאלום. חזרו ונשתעבדו בבבל וגאלו על ידי כניעת מישראל אלהי מלכיהם. חזרו ונשתעבדו ליון וגאלו על ידי מותיהו ובניו ונשתעבדו בגולה האחרון. אמרו ישראל: **נתייעגנו, נגאלים וחוזרים ומשתעבדים, אין אנו מבקשים שיאיר לנו בשר ודם אלא הקב"ה**. שנאמר **א-ל ד' ויאר לנו**.

למדנו כי הנר הוא דבר זמני ארעי, ואילו אור הוא דבר נצחי. מרן ה"נפש החיים" בשער ד' פרק כ"ט מביא את דברי הגמ' בסוטה כ"א: **דרש רבי מנחם בר יוסי, כי נר מיצוה ותורה אור**. **תלה הכותנה את המצוה בגר דברי התורה באור**. **לומר לך, מה לא אינו מאיר אלא לפי שעה אף מיצוה אינה מגינה אלא לפי שעה, ומה אור מאיר לעולם, אף תורה מגינה לעולם**. **עוד כתב שם בפרק ל' "כי קדושת ואור המצווה, אשר תשכון אורה על אותו הדבר והחפץ אשר בו ועל ידו תעשה המצווה, אינו שורה עליהם רק לפי שעוהו**. **עצת שמצוהו נעשית בהם**. **אבל אחר שנעשית בהם למעוהו, הקדושה והאור ומתעלה ומסתלה מהם תיכף, ונשאר כבראשונה**. **אבל הנהגות הקדושה, כל מקום שחזרויה ותופיע אורה וקדושתה פעם אחת, קדושת עולה תהיה לו, ונשאר תמיד בקדושתו**. **וכמו ששינוי בברייתא מגילה כ"ו: תשמישי מצווה נזרקין לאחר שנעשית מצוהו, ותשמישי קדושה נגזזין**. **ולכן כ"ו: שם תשמישי מעולין ומזוזות בכלל תשמישי קדושה, מחמת פרשיות התורה שהיו מונחים בהם פעם אחת**.

למדנו כאן עד כמה גדול כוחו של לימוד התורה בהשפעתו על האדם. **ועוד יותר מנך למדנו מדברי הגמ' בסוטה כ"א "עברה מנכה מיצוה ואין עברה מנכה תורה"** **רישומה של התורה נצחי**. **אינו נמחה, אורה של תורה אינו נבכה**. **כי נר ד' שנמת אדם" מציאותו של האדם היא זמנית, כל עוד שנמתו באפו יכול הוא לקיים מצוות להדליק עוד נר אבל לימוד התורה אף מגינה תורה הם נצחיים**. **התורה היא חיים לאדם בעולם הזה ובעולם הבא**. **"נר להליל' בדרך ואור לנתיבתו"** **הנר מאיר להולך בדרך לכל יכשיל באבן האור נותן את הכיוון**.

התורה נקנית בעמל וביגיעה כדי לזכות לאור צריך לעמול. כל **"ההולכים בחושך ראו אור גדול"** **מצאת לוי יענה אל תאמין**. **אך כאשר עמלת זכית ומצאת יש לך אור גדול**. **את דברי שלמה המלך בקהלת "מונותק האור" מבאר רש"י מתוק את אורה של תורה**. **לתורה יש מתיקות**. **על בדריה נאמר "מתוקים מדבש ונזפת צופים"**. **והוה השוה הגדול של "האור שבה מחזיקין למוטב" של הדרן כל ידוקי תורה ודוקים**. **הדרך לשלום של גנים אודיים לאבניו שבעינים**. **היא רק על מתיק לבית התורה**. **ללמוד עוד משנה, עוד פר' גמרא**. **לא צריך שום דבר נוסף אל פילוסופיות ולא אטרקציות**. **כי "מתוק האור וטוב לעיניים" כל מה שצריך זה טעמו וראו כי טוב ד'**.

ימי החנוכה בהם נצחו החשמאונים המעטים והחלשים את היוונים הרבים והלוחים מלמדיים אותנו כי לא בחיל ולא בכוח כי הם ברוחי אמר ד' "הקב"ה נותן לנו כוחות רוחניים מיוחדים להחילם ולהחמיתוד אל מול הרחוב המלא כפירה, ולנצח.

מצוות הדלקת נרות החנוכה מלמדת אותנו איך מעט מהאור דוחה הרבה מהחושך. **מהו סוד חנוכה?** **אין נתבונן בין הדולק נראה כי בד בבד עם השלהבת המאירה הולך ומתחלה הנר הולך ומתמטט השמן שבחנוכייה**. **הנר שורף ומשלה וכן הוא מאיר**. **ללמד אותנו כי הקרבה ויותוה הם האנרגיה הדרושה כדי להאיר**. **אחד בא על שפת הנוני**. **הז קשה לשמוע על כשרות הבית, הז קשה להקפיד על צניעות וזה הוא קשה לוותר**. **אבל זה הוא התנאי למעט האור שיזדה הרבה מן החושך**.

בימי החנוכה אנו גומרים יום יום את ההלל. **אנחנו מבקשים ומתחננים לקב"ה "ושועיה נא' העליח' נא' לנו את הכוח לעמוד בשינויות**. **לנו את ההסתייגה דשמיעה להעליה להתגבר על היצר**. **לכן יונה ויהי אלו לימד אותנו "שלמלא את הים עזרו אינו יכול לך**. **כדי לזכות לעזרת השוי"ת אנחנו צריכים להכיר ולדעת את עצמנו**. **כי לא על גדיותינוי אנחנו מפילים תחנונינו לפניך"** **מה אנו מה חיינו מה כוחנו" להואל על היגבורים כאין לפניך"**. **לכן אנחנו משמישים ואומרים**. **"כי אני עבדך"** **אנחנו עבדים לקב"ה כחומה ביד היוצר**. **כולנו כאין ואפסנו אנו עבדים לקב"ה ונשתעבדו לך רצונותינו ילרצונו**. **זו הדרך לקבל את הסייעתא דשמיא הדרושה ורק אז מובטיחים אנו כי ניושע ונצליח**.

עומדנו ליד נר חנוכה, שגם הוא נמצא בימינו ומעצים אותו בכוחות של ימין ד' עושה חיל, נגביי חילים בלימוד התורה בעמל וביגיעה ונמשך לעשות חיל בעלייה מתמדת בדרך העולה ביד ד'. **כי נר זה לומד תורה" כשלהבת הנר כך שנמת האדם כל קיומה וחיותה בחיותה בטולה וסופגה אורה ובריאת שמים**. **למדו ונפנים כי השלהבת אחוזה בפתילה הטבולה בשמן, ממנה כל חיותה וקיומה וממנה לא תמוש**.

כולנו מבקשים לעלות ולהתעלות, להתנתק מהבלי העולם הזה מדימויות השווא מהאשליות. **כולנו שואפים להתקרב לבורא עלום, לעלות אל רוחניים חיי קדושה**. **כולנו כאותן שלהבות הנאחזות בפתילה, עולות ומתעלות**.

מבאר החסידות

הרב יעקב שלמה שיינברגר

אור הגנוז

מן מיוחד שי לוק, לשלכות הקטנות המורגזות הללו, יופי יחודי ומשולם ומתרחק אליה אפילו פוטם כן שגור. אף נא נעמיק להודיר כאן אל מה שמעבר לכך, אל מה שמתסתר ברובד העמוק יותר של האור הנפלא הזה - האור הגנוז - נרות חנוכה.

דינעונו דברי הקדמונים ג ענודי עולם התיקן (הלכות חנוכה סי' רכה), המהיר"ל (נר מצוה עמ' כג ד"ה רכב דה) הרה"ק רבי פנחס מקארין ד"ע (אמרי פנחס שער השבת אור ח), דבעת נשבו זה של הדלקת נרות חנוכה, מתוצרץ ומתגלה - אור אלקי מאותו "אור הגנוז" שענג חנוכה, בראשית - להאיר נשמת ישראל.

ובכאשר שלפנינו נפשו להבין מדר "אור הגנוז" - מה מאיר הוא לנו, האם כוללים אנו להרגישו ולמששו כדיתו ? או שהוא דבר נשגב המתגלה רק לצדיקן עליון ולא לאנשים כמרכיט.

בראשית ודברי נביא את דבר חז"ל בענין "אור הגנוז", שה נשגב בכמרא (תנעה יב.) "אמר ר' אליעזר: אין שביא הקב"ה ביום האשך אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופ, כן עשהכל הקב"ה ביום המגבל ובכורו הפגלה והאש שעשעדיים מקיילקיל עמד ונגזו מןן שאנמא (אבד לח, טו) וייצנע מרשעים אודים", ולי' גמז: "לצדיקם לעתיד לבוא, שאנמר (בראשית א, ד) ייחד אלקים את הארד כי טוב" ואין שוב אל דיקם שאנמר (ישעיה ג, ד) אבנר צדיקן ע"י טובי' ע"כ.

הדיקן נצטו אור זה - מילה לנו מרן המגש"ח הק' ד"ע - שהש"ת גנוז בחדה הק', ובה פירש ולצדיקם לעתיד לבוא שאן הכוונה כפשוטו לבוא, כשיי' תהיה יתגלה לנו כמנחתו האור הנצפן בחדה הק' שעל ידה יוכלו לביטט מסוף העולם ועד סופו (דגל מנחה אפרים - בראשית ד"ה ורחו).

ואם להשקך על דאנך, שי"אר הגנוז" אינו אלא בנסך הנסתר ואינו קשור לכל לעבודת הש"ת, בוא וראה מה שכתב הרמ"ה רבי חיים מקאסאב"ד יסוד נפלא ע"ד העבודה, באור גנוז מופלא ה'.

חידו דודע שהאדם נקרא שילם קטן (תיקין' ק), "ראור גנוז" זה שגברא בשעה שני ימי המושב, ופירש ומאיר עינו של אדם שיוכל להביט ולהתבונן על מצבו בעבודת הש"ת", וחד שאנמו דיל "שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו" הדיוט שהאדם כמבט בעצמו "מסוף העולם" - בעולם קטן של

ועד סופו", לראות מה שפנס ומה שצריך לתקן, ולא היה השלם ראי' והרשעו בו, ונגזו לצדיקם לעתיד לבוא, לידחות הבאים, כשכל דה' שיעל שדיקם בעצמא אצלם מאת הגנוז ואל יעשי' תשפלות (דחת חיים, פר' תרומה).

ועפ"י דברי יבואר מנין חוכה, מה שרביא השערי' תשפלות (ש"ע א"ח סי' ט"ו רצ"ו) כשם אחיו הגאון רבי אפרם זלמן מרגליות ז"ל, לפישי הא דאנו במקשיים בכלי' סם (בכריתא אהבו שלם) "וארי עינו בתרוחך" שפי' שוארי עינו על ידי היתקין "מ' שהאנמר שבה מחזיקי' למוטב, ע"כ.

ועפ"י האמור' המפלאים הדיברים, שדרי' ע"י לימוד התיהי' - שבה נטמן "האר הגנוז" - מארמם ומתקדמם עינו של אדם, לראות ליהוד' את עצמו ונצטב בעבודת הש"ת הדרין.

והנה כל האמור' אילו בישאר ימינו השעו, שא לאו כל נוחה וזאת למוטבם כמבט אור נפלא ושלם ע"ד מעלות, ק' צדיקם קודמים וטוהרם, אף בימים מאירים אלו של ימי חנוכה, וזה כל איש ואיש, לכל הפחות למעיקה בעמלא מהא' "אור הגנוז".

וכדאינאם בספרי בני יששכר -[שכחידות הברטנא הרה"ק רבי שישכר דוב במגלותו א"ר שבעפר קודש זה - נגזו האור הגנוז (שיח' וקדם ח"ד, עמ' בקדק) ונצטט את' רש"ל מרזחה, ו"כבת הרומם" ו"כבת הרומם" ו"ל רח' חנוכה ס' רכה): תקעו ל' נרות כנגד האור הראשון שישמש לאדם הראשון ל' שעות (עפ"י...), והך' וראה ידבר רבי עיר וקדיש שעל אדום דרבי קבלה מפי אליהו ד"ל, אמר, שהראת המצוה נר חנוכה הוא כהארת אור הגנוז.

ונמליא אלו כיון שבמינו' נחס בזמן החשמנאים דלקה המעודה באור שלא כמבט קוד' בגס, דבה המעודה רמזה להכמת תורה - והרעה להחסיס דיוסם ונצרה ונחלה להם חיים, אלא קו על כרחן האורה באה מן האור הגנוז שענגו בחדה, וכיון שעקבע לידחות בחדה הקדש הוא, מפני שיעדו ששכל שנה תגלה האור והוא כפיל' - עישי' נפלאים בארבות.

הגומרס מברוכי' שבמיני חנוכה אלו מתוצרץ ומאיר אור נשגב דן וצולל מאותו "אור הגנוז" שמינו ששת ימי בראשית המאיר עינו של אדם, וכדבר הרה"ק מקאסוב דב' שלם (מה' בה): אלא קו הגנוז נשגב להחסיבל להביט בעצמו מסוף העולם - הקטן של עצמו - ועד סופו, לראות את עצמו ומצבו, לתקן את העבר ולקבל על העתיד.

וסוד זה נטמו בקביות האריות' בספרי אמת (שנת תרל"א), ונצטט מדבריו תרגעו לעינע: "ני' חנוכה הוא מאור הגנוז, והא מאיר ברחן החושך הגדול, והה שרבונו חז"ל (ומגנה עם) "שנאמר מסוף העולם ועד סופו" - שאין הגולם הנסתר עומד נגד אור זה, ועל אור גנוז זה כתוב (תהלים קיב, ד) "יחד ברושך אור לישרים".

ואחר הודו שבימי דין החושך הלכו בתרושך כמו שאמר ד"ל (בר"י ב' ד) ותרשך - אין קו, שחושכיסו עיניהם של ישראל", ומכלל שאלה אפילו ברחן החושך והנסתר הגדול שלהם ליד מספר נפשים לעבודת הש"ת" - ובשכר זה וכו' מברר כנגד מספר נשואי אלה ימי "מאור הגנוז" ונשאר האור מאיר זה אליהם ומתעלה לכל שנה ושנה.

ונסיים - השפת אמת - בהכתבאות נפלאה ור"ל: "וכל שבה' ה' צריך לשמח במיני הללו שעל שרם אחיה מאור הגנוז בעבודת הש"ת, שכן עיקר כוונתו ורשעוים היה להשיכרנו תורת ה' ותקוה, תורת חנוכה בראשית יחזקיה' (ע"ה) וראה ע"ד מ"ש"כ בשנת רת"ל"ב (א), למרסם אנו מדברין שגם את דרך בנימלה זו, "אשר הגנוז" שי' שייטת וקשר הדיק לעבודת הש"ת", ואין זה רק ענין לודח הקדש הדירים נשגבים.

ג'ל"ו]

499 **שנה י"ד – מקצ'**

נושא השבוע: נישואי חנוכה

המקור בפרשה: **עניינא דיומא**

ראשי הישיבות

הגאון רבי דניאל וולפסון - ראש ישיבת נתיבות הכמה

סוד הלל השלם חנוכה – זכות שירה ביום שבת ומנוחה

בכר דיועה ומפורסמת העהרה מרוע על אף שעיקר תקנת ההדלקה היתה לפרסם נס השמן, לא הוזכר זה בעל הנסים כי אם ברמיזא "והדליקו נרות בחצרות קירשך", וגם אינו מבואר שהיה זה ע"י נס. ועד שמעתי' להיע' "ושור" כפרי צדיק חנוכה שעמד בזה, מה טעם לא נתקנה הודאת הני' אלא בחנוכה ופורים ולא בשאר המועדות כניסי גאולת מצרים, והחסד הגדול דמתן תורה, ועל כל ניסי השגחת ה' יתברך המופלאה מכדבר בענין הודאתו, ונלענין מ"ת' נטל לומר ג"כ טעמם העמק ברכה (שהוכיח בזהערה) דאין בזה שיענה גמיות, אבל בפסח וסוכות תקשין, ואם כי בליל הסדר נתקן שבח שלם על המים טובים המסרים בבליל אשתיבתו שבמחה, וכל עיקר החנוכה אינו אלא תמורת ההלל. והדברים צ"כ רב, דאם נחסר כאלו הימים טובים כמה שאין גומרין בהם ההלל הדבר הווקא ע"י חנוכה אלא כשי' שאין בה שמחה ויר"ט.

והנה בליקוטי הגר"א ז"ל אית דאאם כי חנוכה ופורים אינם מיום טוב, מ"מ הן תמורת ההלל והשמחה החסרים בחימים הטובים דאורייתא, ונכבראה מפרש כן לשון הגמ' "קבעום יו"ט בליל הודאה", שוהו כל מהות היו"ט שבחנכה), דביה"כ אין בו אכילה ושתי' וכנגדו המשתה והשמחה כפורים, וכנגדו ח' הימים שביד"ט שאין גומרין בהם ההלל (מהמ' ו' ימי הפסח, ר"ה וירח"ס) כנגדם ותמורתם אינתייהו לח' ימי החנוכה שבגומרין בהם ההלל. [והופיך עוד דלכך אין צורך בהם שמחה, לפי שאילו הימים טובים החסרים בבליל אשתיבתו שבמחה, וכל עיקר החנוכה אינו אלא תמורת ההלל]. והדברים צ"כ רב, דאם נחסר כאלו הימים טובים כמה שאין גומרין בהם ההלל (וזהו גם לאחר הטעם שפירשו לן בגמ' עירכין י"א אין שהם יו"ט מן התורה, כמה וישלם הדבר הווקא ע"י חנוכה אלא כשי' שאין בה שמחה ויר"ט.

הנה אכילו' יתברך ויעלהה הנגהה חרשה של גילוי פנים שאין למעלה ממנו, בתהנהגה ניסית ומתוממלת על פתיחת ד' קציעים וביודעו נטרו' וכמורא גדול - זו גילוי כנינה, וראתה שפחה על הים מה שלא היה יחזקאל בן בוז, ק"ו בזמן פתיחת שערי שמים במתן תורה דוכו ל"אתהה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו", וכן כל התנהגו דתי' המברכי' על עין עינך נראה אתה' ה' עליהם בענינ' כבוד ובלחם שמים ובמי הבאר, וכנגדו דאן הסוכות, ואולם בהארת חנוכה נתחדש מה שלא נכלל עיריין בהומעדוהת שמן התורה ד' ורלים, ודגם כאשר כלל ישראל שרויים במצב אחר לגמרי, בהנהגה של "ואנכי הסתר אסתיר פני", שהרי אף בבדיה"מ שני בזמן החשמנאים הלא חסרו לה' דברים מיתרושם ואלו הלא היו ניכר יותר להנהגת עין עיך שזכו לה מתחילה, וגילה לנו הקב"ה שגם במצבו זה של תוכחת מגילה אפע"י' גילה ונרעה עד מאד האהבה המוסתרת ע"י לשון הרמב"ן ב"הקדמה ע"ה", עד שפחה אחת הודאת את הקב"ה אף לעין כל בעצתון הגבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, [ובזמן שלפי משמיהם של כלל ישראל שהושפעו מהיונים היה ראוי גם לפי התנהגה הפשוטה שיתאם כח דוקא ולפי התוספת, ושף אילו היו נשן כבא וכמכספר היה ראוי שינצוהו הטמאים (וכמו שנכתבא במק"א), אפי'ה שידד הקב"ה' הן את מערכות השבח והן את מערכות הנהגותו יתברך הקבועה, ומסר הגבורים ביד חלשים והטמאים ביד הטהורים]. ואמנם לאו כלי' מיום טובה"ה אלא יו"ט רגזו יתברך בהנהגה הקבועה בזמן של ואנכי הסתר אסתיר, ורק פעם אחת נתחדש זאת בכליו לעין כל, ובהו נתגלה כי אף בזמן ההסתר אסתיר, מיום רבים לא יוכלו לבכות את האהבה, ואם כי פעמים רשפיה רשפי אש, כי קשה כשאו'ל קנאה, אפע"י' א"יזו אלא תוכחת מגולה שמתוך אהבה מוסתרת, והתוכחה עצמה אינה באמת אלא ביטוי ליעצה כפנתן אהבה - כי את אשר יאה' ה' יוכיח", וכאב את בנו ידעו.

והנה אהו סודו של הלל השלם שהושלם בחנוכה דווקא, דהנה בימות הפסח אין מקום להלל השלם אלא כולן לומים התחדשוהו הנס, ביום הראשון, ולא בשאר ימים שאין כאן מקום חיודש, ואף כי זכו לנסים נוספים אף בשאר ימים שנשטע כעל כנפי נשרים וכעמדו ענן ואש ובקריעת ים סוף, אפע"י' כ' עצם הגילוי ההתרוממות להנהגה ניסית זו חלה כגם ביום הראשון, ובלא איה חידוש נוסף אין מקום להלל השלם.

וכמוצוהה שכו' נכלל בין שבת שאמרו חז"ל לכל האומר שירה בעה"ז וזכה ואומר שירה לעומה"ב. כי אמנם מאידך אמרו (פסחים ג:) "כל יעאה ע"ה"ב, עה"ז על השתובת אורו' ברוך ה' הטוב והמטיב וכל

